

# МОБІЛЬНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ЗАСІБ КОМУНІКАТИВНОГО РОЗВИТКУ ШКОЛЯРА НА УРОКАХ МОВНО-ЛІТЕРАТУРНОЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ

*Оксана Журавленко, здобувач ступеня вищої освіти бакалавра*

*Науковий керівник: В. В. Сахацька, кандидат педагогічних наук,  
старший викладач*

*Вінницький державний педагогічний університет  
імені Михайла Коцюбинського*

## **MOBILE TECHNOLOGIES AS A MEANS OF COMMUNICATIVE DEVELOPMENT OF SCHOOLCHILDREN AT THE LESSONS OF LANGUAGE AND LITERARY EDUCATION**

*Oksana Zhuravlenko, bachelor`s student*

*Scientific supervisor: Viktoriya Sakhatska, PhD in Pedagogy, Senior Lecturer*

*Vinnitsia Mykhailo Kotsiubynskyi State Pedagogical University*

***Анотація.** У статті подано теоретичне обґрунтування проблеми використання цифрових технологій на уроках мовно-літературної освітньої галузі. Проаналізовано питання мовної компетенції і мовної особистості, а також розглянуто питання мобільного навчання. У статті описано використання електронних засобів на уроках української мови та літератури.*

***Ключові слова:** мовленнєва компетенція, комунікативна компетенція, мобільне навчання, мобільні технології.*

***Abstract.** The article presents a theoretical justification for the use of digital technologies in lessons of language and literature education. The issues of language competence and language personality are analyzed, as well as the issues of mobile learning are considered. The article describes the use of electronic tools at the lessons of Ukrainian language and literature.*

***Keywords:** speech competence, communicative competence, mobile learning, mobile technologies.*

У час стрімкої інформатизації українського суспільства та інтенсивного оновлення й переформатування освітньої галузі особливо гостро стає питання формування цифрової грамотності випускника закладу освіти. Формула Нової української школи: «Наскрізне застосування інформаційно-комунікаційних технологій в освітньому процесі та управлінні закладами освіти і системою освіти має стати інструментом забезпечення успіху нової української школи. Запровадження ІКТ в освітній галузі має перейти від одноразових проєктів у системний процес, який охоплює всі види діяльності. ІКТ суттєво розширять можливості педагога, оптимізують управлінські процеси, таким чином формуючи в учня важливі для нашого сторіччя технологічні компетентності» [Міністерство освіти і науки України: 12].

Інтеграція ІКТ в навчально-виховний процес школи передбачає застосування інноваційних методів, які спрямовані на підтримку та заохочення учнів до навчання і самостійного набуття необхідних знань. Використання цифрових технологій мотивує учнів до подальшого навчання, освіти впродовж життя, сприяє переходу від пасивного слухання вчителя до інтерактивного процесу отримання знань. Такий освітній процес надає школярам багато можливостей: використовувати різноманітні джерела інформації; гнучко планувати свій навчальний час; досить вільно обирати стратегію власного навчання; використовувати різні форми та методи набуття знань; розробляти міждисциплінарні проєкти; розвивати критичне і творче мислення [Криворучко: 6].

Метою нашої статті є теоретичне обґрунтування проблеми використання цифрових технологій на уроках мовно-літературної освітньої галузі.

Проблемі формування мовленнєво-комунікативних умінь школярів присвятили свої дослідження Н. Веніг, Л. Давидюк, Г. Демидчик, М. Казанджиева, Р. Мельникова, Г. Михайловська, М. Пентилюк та ін. Найоптимальніше визначення цих умінь запропоноване Г. Михайловською: «це творчі вміння, які включають у себе сукупність комунікативно-мовленнєвих

дій, спрямованих на сприймання, відтворення і створення висловлювань в усному (діалогічному та монологічному) і писемному мовленні відповідно до вимог ситуації спілкування» [Криворучко: 6].

М.Пентилюк вважає, що мовленнєва компетенція – поняття комплексне, яке «включає систему мовленнєвих умінь, що слугуватимуть учням для спілкування в різних життєвих ситуаціях. Мовленнєва компетенція кожної особистості виявляється у виробленні вмій користуватися усною і писемною літературною мовою, багатством її виражальних засобів залежно від мети і завдань висловлювання та сфери суспільного життя» [Пентилюк 1999: 9].

Слідом за М. Пентилюк А. Нікітіна у своїх дослідженнях запропонувала модель мовної особистості, у якій виділила такі типи компетенцій: мовну, предмету, прагматичну, мовленнєву та комунікативну. Під мовленнєвою компетенцією дослідниця розуміє «уміння застосовувати знання мови на практиці, користуватися мовними одиницями, адекватними меті спілкування, що виявляється у володінні учнями мовленнєвими вміннями й навичками на основі засвоєних мовленнєвознавчих понять», а під комунікативною – «сукупність знань про спілкування, умінь і навичок потрібних для розуміння чужих та побудови власних програм мовленнєвої поведінки, адекватних цілям, сферам і ситуаціям спілкування» [Нікітіна 2012: 10].

Всі компоненти комунікативної компетенції взаємопов'язані між собою, проте між мовною і мовленнєвою існує найтісніший зв'язок, який зумовлений тим, що мовленнєві вміння й навички ґрунтуються на знаннях мовної системи і формуються поступово, відповідно до вироблених мовних умінь, як засобу пізнання навколишнього світу, засвоєння норм спілкування, самоствердження школяра як мовної особистості [Криворучко:6].

Концепція реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти розглядає інформаційно-комунікаційні технології в освітньому процесі як «інструмент забезпечення успіху» Нової української школи (НУШ). Оновлення української школи потребує впровадження в навчальний процес

нових освітніх технологій. Одним із шляхів створення такої школи є застосування ІКТ-технологій у навчальному процесі.

Останні реформи, проведені в системі освіти, ставлять перед учителем словесності нове завдання: оновити зміст викладання української мови та літератури, орієнтуючи його на формування ключових компетентностей учня. Тому одним із передових завдань сучасної школи є створення такого навчального простору, який забезпечить реалізацію особистості в суспільстві.

Система викладання української мови і літератури в межах упровадження компетентнісного навчання – це комплекс складників, спрямованих на реалізацію освітніх завдань щодо задоволення мінімальних потреб кожного майбутнього випускника для досягнення певного рівня саморозвитку, що й визначає актуальність досвіду. Таким чином, важливою умовою формування ключових компетентностей сучасного учня є створення новітнього освітнього простору, що легко реалізується засобами мобільних технологій.

Термін «мобільне навчання» (*m-learning*), що з'явився в англійській літературі близько 10 років тому, останнім часом став усе частіше використовуватися в нашій країні [Жалдак 1999: 37].

Мобільне навчання – це нова освітня парадигма, на основі якої виникає нове навчальне середовище, де учні та студенти можуть отримати доступ до навчальних матеріалів у будь-який час та будь-де, що робить сам процес навчання всеосяжним і мотивує учнів до навчання протягом усього життя.

Використання електронних засобів на уроках української мови та літератури навчання дає вчителю необмежену творчу свободу. Він може самостійно обирати план проведення уроку, добирати додаткові матеріали до уроку, складати контрольні роботи, тести, розробляти завдання для забезпечення диференційованого підходу до учнів, організовувати індивідуальну та групову роботу як у класі, так і дистанційно, за умов онлайн-навчання [Голуб: 4].

Результатом систематичної ефективної роботи на уроках української літератури має стати сформованість комунікативних компетенцій, які

полягають у набутті здатності активно слухати, сприймати й розуміти співрозмовника, діяти злагоджено в спілкуванні, виявляти підтримку у взаємодії; у володінні мовними засобами, достатнім словниковим запасом, емоційною інтонацією, що відповідає комунікативній ситуації; у здатності створювати власне висловлення, передавати інформацію, формулювати й аргументовано відстоювати свою точку зору, спростовувати помилкові докази, тактовно висловлювати незгоду з позицією інших, прагнути до самореалізації та самопрезентації.

Використання мобільних технологій на уроках мовно-літературної освітньої галузі – це вимога часу, адже гаджети є невід’ємною частиною життя молоді. Розвиток технологій потребує підготовки вчителів до впровадження інноваційних технологій навчання, зокрема мобільного навчання.

Використання мобільних технологій на уроках може відбуватися різними способами, це залежить від низки факторів, найважливішими з яких є такі: потреби конкретного уроку, рівень володіння різними програмами та наявністю сертифікованих програм у системі середньої загальної освіти тощо. Існуючий рівень використання ІКТ на уроках потребує оптимізації як з боку удосконалення існуючих форм і методів роботи, так і пошуку принципово нових підходів до місця цифрових технологій на уроці. Необхідні моніторингові дослідження впливу технічних засобів навчання на учнів і створення деталізованих санітарних норм їх використання на уроці, в залежності від типу обладнання. Час використання ІКТ на уроці повинен лімітуватися необхідністю роботи з обладнанням, а не бажанням вчителя урізноманітнити матеріал уроку.

Мобільне навчання надає можливість моніторингу навчання в реальному часі, навіть за умови дистанційного та онлайн-навчання, що є надзвичайно актуальним в умовах пандемії, викликаній розповсюдженням COVID-19. Це дозволяє розглядати його не лише як засіб навчання, а й як інструмент спільної роботи, спрямований на підвищення якості навчання, адже унікальними властивостями такого навчання є можливість одночасно взаємодіяти як з одним

учнем, так і з усім класом; можливість динамічно генерувати навчальний матеріал залежно від місцезнаходження учня, контексту навчання та способу використання мобільних пристроїв.

### СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Голуб Н. Б. Підходи до навчання української мови в основній школі. URL: [https://lib.iitta.gov.ua/9509/1/%D0%93%D0%BE%D0%BB%D1%83%D0%B1%20\\_3\\_.pdf](https://lib.iitta.gov.ua/9509/1/%D0%93%D0%BE%D0%BB%D1%83%D0%B1%20_3_.pdf) (дата звернення 21.01.2020).
2. Жалдак М. І. Педагогічний потенціал інформатизації навчального процесу та проблеми його розкриття. *Комп'ютер у школі та сім'ї*. Київ, 1999. №2. С. 37-40.
3. Концепція нової української школи / Міністерство освіти і науки України. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf> (дата звернення 10.06.2019).
4. Криворучко І. І. Мобільні технології як перспективний засіб навчання фізики в умовах реформування української освіти. URL: [https://informatika.udpu.edu.ua/?page\\_id=3416](https://informatika.udpu.edu.ua/?page_id=3416) (дата звернення 12.01.2020).
5. Нікітіна А. Актуалізація категоріальних понять тексту як важливий чинник формування мовної особистості. *Педагогічні науки: зб. наук. пр. Херсон*, 2012. Вип. 31. С.10-12.
6. Пентилюк М. І. Наукові засади комунікативної спрямованості у навчанні рідної мови. *Укр. мова і літ. в шк.* 1999. № 3. С.8-10.

### СПИСОК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

ІКТ – інформаційно-комунікаційні технології

НУШ – нова українська школа

## ВИКОРИСТАННЯ ПРИЙОМІВ ЕЙДЕТИКИ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ЯК ЗАСІБ РОЗВИТКУ ОБРАЗНОЇ ПАМ'ЯТІ УЧНІВ

*Аліна Задорожна, здобувач ступеня вищої освіти бакалавра*

*Науковий керівник: Н. І. Кухар, кандидат філологічних наук, доцент*

*Вінницький державний педагогічний університет*

*імені Михайла Коцюбинського*